

Poutnický pracovní list

BAZILIKA SV. JAKUBA
PRAHA – STARÉ MĚSTO

Autor: VitVit - Own work, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=52199056>

CHYSTÁTE SE NA POUŤ?

Všechny informace najdete na stránkách

<https://praha.minorite.cz/>

© Katechetické středisko AP, 2025

O chrámu sv. Jakuba...

Kostel vznikl při klášteře minoritů založeném za Václava I. roku 1232 v souvislosti se zřízením Starého Města pražského. Roku 1319 založil Jan Lucemburský gotický chrám, který dokončil Karel IV. v roce 1374. Vrchol klenby tehdy dosahoval snad 30 m a po kostele sv. Víta a Panny Marie Sněžné byl nejdelším chrámem v Praze.

Po požáru roku 1689 byla provedena barokní úprava, která zbavila vnějšek kostela gotických tvarů, ale jeho původní půdorys stále připomíná gotiku poloviny 14. století. Kostel je trojlodní bazilika s presbytářem a barokním chórem a s věží na jihozápadě.

Autor: ViťVit - Own work, CC BY-SA 4.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=40015586>

Nejstarší sochou v kostele je pozdně gotická barevná socha Piety z doby kolem roku 1500 na hlavním oltáři. Obraz sv. Jakuba na hlavním oltáři namaloval Václav Vavřinec Reiner. Kostel sv. Jakuba má třetí největší soubor obrazů Petra Brandla z prvního dvacetiletí 18. století.

20. března 1974 propůjčil papež Pavel VI. tomuto chrámu čestný titul bazilika minor.

VÝZVA:

V průčelí kostela vidíte tři velké reliéfy plné soch. Zkuste určit, na kterém z nich je patron chrámu, apoštol Jakub Starší!

Náhrobek z mramoru

V bazilice sv. Jakuba bychom se trochu mohli dotknout tématu smrti, která vlastně patří do života každého z nás. Tajemné přítomí tohoto chrámu nás může inspirovat...

V závěru severní boční lodi stojí náhrobek Jana Václava Vratislava z Mitrovic, nejvyššího kancléře Království českého.

A co na náhrobku vidíme?

- Tělo Jana Václava podpírá žena - alegorie Slávy s věncem nesmrtelnosti.
- Nahoře se vznáší Fama - anděl s trubkou a zapisuje slavné skutky zemřelého.
- Na levém dolním rohu sarkofágu sedí truchlící žena, alegorie Žalu (nebo Kontemplace) s otevřenou knihou života u nohou (někdy je také pojmenovávána Věda).
- Z pravé strany stojí okřídlený stařec: je to bůh Chronos (Čas) s přesýpacími hodinami v ruce.

VÝZVA:

Vzpomeň si na nějakou návštěvu hřbitova a na hroby, které jsi tam viděl. Co na nich bylo zobrazeno? Proč křesťané používají právě takové symboly? Který bys vybral, kdyby tě někdo požádal o radu – který tě nejvíc oslovuje?

Sochy k nám mluví...

Možná vám není úplně jasné, proč tady sochař vytvořil právě tyto postavy. V době, kdy náhrobek vznikl, se využívala často tzv. alegorie – symbolický výklad obrazu. A co nám tedy sochy chtějí říci?

Náš život na této zemi je docela krátký (Chronos nám ukazuje hodiny), ale je důležitý pro náš věčný život (věnec), který nám Bůh slibuje. Bůh také ví o našich skutcích (zapsané skutky a kniha života) a dívá se na nás s milosrdenstvím. My si ale z toho, co děláme, máme umět vzít ponaučení....

VÝZVA:

Náhrobky nám také připomínají, že se máme za zemřelé modlit. Je to důležité – proč to ale děláme?

PROTOŽE VĚŘÍME VE...

Správně pojmenujte obrázky. Jako nápověda jsou pod každým uvedena zpřeházená písmena, z nichž jedno chybí. To napište do prázdného obdélníku a získáte závěr věty.

 NZO	 NTKIVA	 LÍK	 KUAOR
 RS	 ÍŘK	 LCOBHUE	 EL
	 LBJAK	 YSOKK	

Pověst a zlodějovi

Jedna ze zdejších pověstí vypráví o zloději, který po bohoslužbě zůstal v kostele, aby zde mohl krást. Když se však natáhl pro dřevěnou sošku Panny Marie, chytila ho za ruku tak pevně, že se zloděj nemohl vyprostit a musel počkat celou noc, než přišel překvapený farář.

Ani ten mu však nedokázal pomoci, a tak nezbylo, než mu ruku useknout. Bylo rozhodnuto pověsit ji u vchodu do kostela, aby všem připomínala jedno z přikázání Desatera. Zloděj se nakonec ze svého činu kál a jeho ruka visí v kostele dodnes - najdeš ji vpravo od hlavního vchodu.

VÝZVA:

Desatero se pomíchalo: spoj číslo a správné přikázání!

3	Nevezmeš Boží jméno nadarmo.	4	Nebudeš krást.	2	Nezabiješ.
					Budeš světit sváteční den.
7	Nebudeš toužit po ničem, co patří někomu jinému.		Nebudeš lhát a špatně mluvit o druhých.	5	
		1			
	Budeš mít v úctě své rodiče.		Nebudeš toužit po manželce svého bližního.		Budeš věřit v jednoho Boha.
				10	
9	Nesesmilníš.	8			6

Přátelé v nebi

Pověsti a legendy k nám mluví obrazným jazykem: ukazují důležité souvislosti vztahů mezi nebem a zemí – svatými a lidmi, kterých si běžně nevšímáme. Zdejší pověst o zloději by nám mohla říkat, že naše skutky nebe nepřehlíží.

Není tedy úplně jedno, co a jak děláme. Nepřijdeme sice hned o ruku, ale znamená to spíše výzvu k rozvíjení láskyplného vztahu k Bohu a svatým. Když totiž někoho více známe, je nám blízký, máme ho rádi, tak potom těžko budeme dělat něco, co by ho zarmoutilo.

VÝZVA:

Můžeme teď chvíli přemýšlet, s kým se více „známe v nebi“. Máš nějaké oblíbené svaté? Víš, po kterém světcovi se jmenuješ? Vzpomeneš si na nějaký jeho příběh? Co by ses od svého „svatého kamaráda“ chtěl naučit?

Nástroj, který chválí Boha

Už jsme viděli v této bazilice několik zajímavých míst – ale zkusili jsme se po několika krocích v uličce otočit a podívat se vzhůru? Nemůžeme přece zapomenout na zdejší nádherné, původně barokní varhany.

Jsou největší v Praze. Mají čtyři manuály (klaviatury) a 8 277 píštal. To vše dohromady představuje jakýsi velký symfonický orchestr. Varhany umí napodobit například flétnu, fagot, trubku, hoboj, roh nebo šalmaj.

Možná mnozí z nás už zažili, co pořádné varhany dokážou zahrát. Jejich zvuk může přejít od jemných tónů připomínajících ptačí zpěv přes rychlou sekvenci barokních skladeb až po mohutnou sílu všech hlasů a basových tónů připomínající mořskou bouři!

VÝZVA:

Zkuste si doma poslechnout, co velké varhany opravdu umí! Chvíli vnímej to pozoruhodné bohatství tónů, melodií a rytmů. Ukázku najdete v sousedním QR kódu. Jaký jste měli při poslouchání pocit? Zkuste ho k něčemu přirovnat!

Život jako hudba

Co toto přirovnání může znamenat? Život je jako hudební skladba – má svůj rytmus, melodii, harmonie i falešné tóny. Každý jeho okamžik je jako nota nebo akord – tvoří celek.

A nejde jen o cíl (konec skladby), ale o prožívání celé písně – jako když posloucháme hudbu pro její krásu, ne pro konečný tón.

Hudba nás může učit prožívat život naplno – nebát se zakoušet jemné a třpytivé tóny pokoje, zběsilý úprk některých okamžiků, hravost i vážnost, ale i důležitost jeho podstatných částí, včetně té poslední v našem pozemském životě: setkání s Bohem.

Hudba je důležitým vyjádřením naší víry, protože jejím prostřednictvím chválíme Boha. Svatý Augustin prý řekl: „Kdo zpívá Bohu, dvakrát se modlí!” Mnozí hudebníci, zpěváci i skladatelé často svědčili o tom, jak je hudba přiblížila k nebi.

VÝZVA:

Vyber si nějakou písničku, kterou znáš z kostela, a můžete si tady nebo doma společně zazpívat jako poděkování Bohu. Nebo se nějakou novou nauč! Celý online zpěvník i s videem najdeš pomocí QR kódu!

Řešení ze strany 2: Svatý Jakub je na prostředním reliéfu nad hlavním vstupem. Z vašeho pohledu vpravo je sv. Antonín Paduánský (s lilií), vlevo pak sv. František z Assisi (s lebkou). Pro řád františkánů - minoritů, který tu sídlí, jsou to velmi důležití světcí!